

על הצדיקים

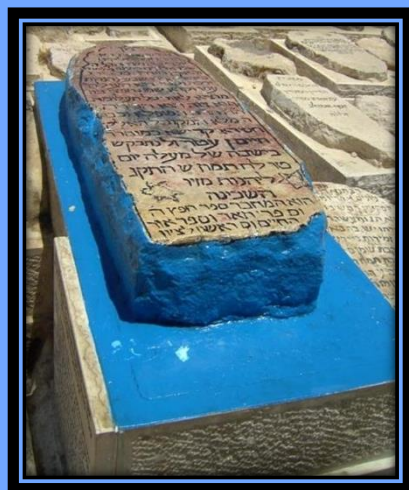
ועל התסידים

עלון שבועי להפצת אור תורתם של הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, והתקשרות בנשמתם הטהורה

יום חמישי [טו' תמוז]

הילולת רבנו חיים בן עטר זצוק"ל
בעל האור החיים' הקדוש זיע"א.

"..שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב
התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב
בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה
כוללת כל הטובות שבעולם"

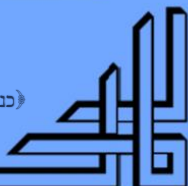
(אור החיים' דברים כו', י')

עשי"ק פי בלק - תשפ"ב

בית מדרש לתורה, חסידות, עבודת המידות ואהבת ישראל - "יוסף אהבה" גיליון 31

כניסת שבת (באופק ירושלים): 19:33 | לנוהגים 40 דק': 19:13 | צאת השבת: 20:24 | ר"ת: 21:20

יוצא לאור, מופץ, ומחולק לזכוי הרבים ע"י אגודת 'יוסף אהבה' 054-844-3818

פרשת

תוכן עניינים

הילולת ה'אור החיים' הקדוש זיע"א	ג
"תולדות חיים"	ג
ויקרא שמו בישראל	ג
כל משבריד וגליך... ..	ד
'האלקים יבקש את נרדף'	ה
חברת 'כנסת ישראל'	ה
אל ארץ ישראל	ו
בעיר הקודש ירושלים	ז
חכמי הישיבה	ח
"נפשי חשקה בתורה..."	ח
כתבי קודשו	ט
מסירות נפשו	ט
שלא יהיה צער לשכינה	י
הסתלקותו	יא
הקשר הרוחני עם הבעש"ט הקדוש	יא
משיח ה' שמו חיים	יד
פטירת הצדיקים לשבוע הקרוב	טו

"..ולכשתרבה בחינה זו בפנימיותו תגעל הנפש את הבשר ויצתה מעמה ושבה אל בית אביה. ואודיע למתבונן בפנימיות השכלת המושכל, שהשכלת ההשכל תשכיל ההשכלות, ובהשכל בהשכלתו, ישכיל, שמושכל מושלל ההשכל, וכשישכיל בהערת עצמו, ולא עצמו ישכיל, שהמושכל ממושכל, בלתי מושכל מהשכל, והשכילו למשכילים ביחוד, השכלתו בסוד נשמה לנשמתו".

(לשון קודשו התעלומית של רבנו ב'אור החיים' (ויקרא טז, א'). במחקרה עמדנו בס"ד בספרנו 'אורות')

הילולת ה'אור החיים' הקדוש זיע"א

ויקרא שמו בישראל

עת נכנס בנו של רבי משה בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, נקרא שמו בישראל 'חיים' – על שם זקנו.

מינקות ממש תפס רבנו חלק ניכר בביהמ"ד בסאלי [עוד בטרם מלאו לו תשע שנים, החל ללמוד תורה מפי סבו], כפי שיעידו בהמשך חכמי סאלי בהסכמתם לספרו 'חפץ ה' – "כי מנעוריו גדל עמנו כאב... עובד ה' בכל לבבו נפשו ומאודו... כולי יומא לא פסיק פומיה גירסה, גירסא דינקותא מתרצתא ולא משבשה".

רבות למד על ברכי זקנו – רבי חיים בן עטר הזקן – כפי שהעיד בהקדמה לספרו 'חפץ ה' – "וישבתי ללמוד תורה לפני מורי ורבי הרב המפורסם אדוני זקני מורי, אשר נודע בשערים שמו, המופלג החסיד העניו כמוה"ר חיים בן עטר זלה"ה, אשר מימיו שתיתי באר מים חיים, ובין ברכיו גדלתי ובחיקו שכבתי מיום היותי, לשאוב מדרכיו הטובים. ומרוב חסידותו,

השבוע ביום המישי [מ"ו תמוז] הבעל"ט יחול יום הילולת הצדיק הקדוש מורנו ורבנו רבי חיים בן עטר זצוק"ל זיע"א.

"תולדות חיים"

יבשנת חמשת אלפים ארבע מאות המישים ושש לבריאת העולם (ה'תנ"ו), זרח בחושך אור לישורים, בהארה גדולה בעיר סאלי שבמרוקו, בביתו של הגאון רבי משה, בנו של רבי חיים הזקן.

רבנו [כנ"ל] נולד בשנת ה'תנ"ו בעיר סאלי שבמרוקו, אביו, רבי משה זיע"א [נפטר בתק"א] נודע בדרשן מופלא ובעל ידע רחב בתחום האגדה, והיה בנו של רבי חיים בן עטר "הזקן"², מחכמי מרוקו [נפטר בסביבות שנת הת"פ]. מוצאה של משפחת בן עטר הוא מספרד, ואבות המשפחה היו בין המגורשים מספרד אשר השתקעו במרוקו לאחר נדודים.

תורה. נהג כל ימיו לקום בחצות לילה ולומר תיקון חצות בבכיה. החזיק לומדי תורה וביתו נחשב בית ועד להכמים. בשנת ה'תס"ה נסע יחד עם בנו רבי משה ונכדו רבי חיים [רבנו] לעיר מקנס. שם התאכסן שנתים ומחצה אצל רבי משה די אבילה זיע"א. האריך ימים, כנראה יותר ממאה שנה, ונפטר בסביבות שנת תפ"א – תשפ"א.

¹ קיצור תולדות רבנו זיע"א. מתוך הספר "אורות" בהוצאתנו.

² רבנו חיים בן עטר [הזקן] או 'הראשון' היה ראש ישיבה בבית הכנסת הגדול של העיר סאלי הנקרא "צלאת בן עטר" למד תורה מפי ה'שד"רים' רבי חייא דיין זיע"א ורבי אלישע חיים אשכנזי זיע"א. נודע בשקדנותו עד שגם את הלילות הקצרים הקדיש ללימוד

פרשת

מולאי איסמעיל, מלך מרוקו באותה עת, נודע באכזריותו כנגד נוצרים, אך כלפי היהודים גילה אדישות [יחסית] אף שלא רדף בפועל את היהודים, לא מנע השפלות ופוגרומים עממיים שהתרחשו נגדם בדרום מרוקו בתקופת שלטונו, ואף הטיל על הקהילות היהודיות, ואף על מקורביו מקרב היהודים, מיסים רבים. בשנת תפ"ב הושלך ר' משה בן עטר [חמיו של רבנו] לכלא בשל הלשנה, ושוחרר תמורת תשלום כופר כספי גבוה. בשנת תפ"ג נפטר נגיד יהדות מרוקו – רבי אברהם מאימראן, שהיה מקורב למלך ושימש כמתווך בינו לבין קהילות יהודי מרוקו. לאחר פטירת אחיו ר' משה מאימראן באותה שנה (תשרי תפ"ד) התמנה חמיו של רבנו לנגיד. בחודש אדר תפ"ד חרץ המלך את דינו של ר' משה בן עטר לשריפה, והמיר את העונש בקנס כספי. זמן קצר לאחר מכן לקה בלבו ונפטר. עם פטירתו של חמיו איבד רבנו את מקור הכנסתו היחיד³.

כמעט אני אומר, שלא עבר עליו חצי לילה בשינה – אפילו לילי תמוז – מלקום ולספור כאשה אלמנה על חורבן בית אלקיננו בבכי גדול, ולהשלים הלילה בתלמוד עמי אני ע"ה וכיוצא בי מיוצאי חלציו. ואף גם רבים קמים עליו, כמה צרות עברו עליו, והוצרך לנוד ממקומו מעיר לעיר מהרודפים. ואף גם זאת, כל מקום שגלה מורי הרב, שכינה עמו, זהו מושב זהו בית המדרש".

כל משבריד וגליך...

בשנת ת"פ בערך נפטר אבי המשפחה רבי חיים בן עטר הזקן, שהיה עד פטירתו רבו הקרוב של נכדו [הוא רבנו]. בשנים שלאחר פטירתו הורע גם מצבה הכלכלי של המשפחה – בשנים תפ"א – תפ"ג שררה בצורת קשה בכל רחבי מרוקו, מה שהוסיף לערער את פרנסת המשפחה. ר' משה בן עטר, חמיו של רבנו, היה אדם עשיר ומוכר, וקיים קשרים עם בית המלוכה.

³ מירושת חמיו לא נותר בידיו דבר. שורה של סכסוכים משפטיים קשים עם מוסלמים שעמדו בקשרי מסחר עם חמיו ולאחר מותו באו בתביעות שונות, ועם אנשים מהקהילה היהודית, כילו את כל הכסף שהשאר אחריו. בעטיו של אחד הסכסוכים הלשין עליו פלוני לשלטונות, והוא ישב במאסר תקופה קצרה. במקביל המשיכו אנשי המלך לדרוש ממנו מיסים לפי אומדן הרכוש המקורי של חמיו, אף שכבר לא היה בידו. מחלוקת כספית נוספת נוצרה בין רבי חיים ואביו רבי משה בן עטר לבין בני משפחת ביבאס, מחסן שהיה שייך לאדם בשם שמואל כהן נרכש בשותפות על ידי משה בן חיים בן עטר, ובן דודו משה בן שם טוב בן עטר. הם הפכו אותו לבית כנסת שנקרא "צלאת בן עטר". ומינו את הרב יעקב ביבאס לחזן קבוע ולדרשן.

וממית עצמי על התורה לעבוד קוני, ומול יחודו שמתי פני בכל מה שהייתי מחדש, ולמקור האמת דבקתי אור נשמתי להמשיך דין אמת.

על כן באזור שנת תצ"ג נאלץ רבנו לעזוב את עיר מולדתו ולעבור לפאס, שם היה עד שנת תצ"ח. משם עזב את ארץ מולדתו והגיע לאלג'יר. ומשם תקע אוהליו בליווארנו שבאיטליה⁵. בשנת תק"א שולח רבנו מאיטליה מכתב לקהילה בסאלי בו הוא מגולל את שאיפותיו הקדושות לעלות לארץ הקודש.

חברת 'כנסת ישראל'

כבר בצאתו של רבנו מסאלי נסמכו עמו שני תלמידיו – הגאון רבי דוד חסאן זצ"ל והגאון רבי שם טוב גבאי זצ"ל –

נוסף על צרכי צבור ומשא הנצרכים לא לחלק בלבד אלא לגבות לספות ולחלק ולהצר במצומצמות צריכים ראה שכלית לזון נפש אביונים צדיקים וטובים נוסף על מעמסת פיזור תורה בכל יום ב' דרשות ערב ובקר לכל בני העיר וכי יאריכו הימים דרשות ג' בכל יום את כל זה הפצתי עשות לי ויחדתי זמן מועט למצוה זו לפרש ב' ג' גרגרים מאמרי אלהים חיים אחד המרבה ואחד הממעט וגו'.

⁵ רבנו הגיע לליוורנו (אז תחת שלטון בית מדיצ'י). בערב חג השבועות ה'תצ"ט, ועמו שתי נשותיו ושני תלמידים שבאו עמו ממרוקו. בחג השבועות עצמו שוחררו ממחנה ההסגר שבו הוחזקו [כך נהגו אז כאשר מגיע אדם מארץ אחרת, היו שמים אותו בהסגר לכמה ימים, לצורך בדיקות רפואיות] ונכנסו אל העיר. בליוורנו תמכו בו לכלית כמה מנכבדי הקהילה, ובהם ר' משה בן שלמה פרנקו, שעלה עמו מאוחר יותר לארץ ישראל. הוא המשיך בה בהרצאת שיעורים לתלמידיו ולבני הקהילה.

'האלקים יבקש את נרדף'

כדרכם של צדיקים, גם רבנו היה מהנרדפים, וכדברי קודשו, "כל הנסמך לתורה, רבו לוחציו, ועיני כל אליו ישברו" (אור החיים. דברים כו, ז). ואכן, הרואה יראה, והיודע ידע, כמה תלאות רדיפות וייסורים, מבית ומחוץ, עברו על רבנו הגאון הקדוש זיע"א. וכמו שאתה מוצא בהקדמתו ל'פרי תואר', "אל אלקים הוא יודע, שכל יגיעתי בחידושי הלכות אלו, לא היתה אלא מתוך עול הצרות והרדיפות על סיבות זולתי, יחיד וציבור, לא נתנוני השב רוחי אפילו שעה אחת ממש מיום שעמדתי על דעתי – וכמו שכתבתי בהקדמה ספר 'אור החיים'⁴ שחיברתי חידושי תורה, ורמזתי גם כן קצת בהקדמת ספר 'חפץ ה' שחיברתי על הש"ס בימי חורפי – והייתי דוחק עצמי

"חפץ ה'", "שללו ממני כל אשר חנני ה', כוחי והוני, מעת פטירת אדוני חמי... הנגיד רבי משה בן עטר... וכמה הרפתקי עדו [= הרפתקאות עברו] עלי מהם ומהמוניהם, בני ברית [= יהודים] ושיאנם בני ברית [= גויים].

⁴ וז"ל שם, "...וביארת ב' ג' גרגרים בכל פרשה תורה לשמה והן הקיפני שאור שבעיסי וחמ"ץ את ארץ מצרים בשכשך מצרים במצרי"ם נרדף דלקוני בפיסה במסירה ועלילה ונגידה ביד שר צר אכזרי וכזוה נופל זה קם באין מבטח לרגע מחיי להרגיע ואני בתוך עמקי ים הצרות תפיסות על עסקי ממון ועל עסקי נפשות את נפשי הצלתי וכיושב בעולם חדש ישבתי ולמות מתוך תורה חשבתי ואל אור החיים נתתי לבי ועיני שכלי ולרגל מלאכתי הלכתי ולא יכולתי לתת חלק מהימים למלאכה זו בקביעות אלא ד' או ה' שעות בכל שבוע ויהי בבקר יום ה' יום יצירתי כי עת לחננה דבי דידן נצח להבראות לעשות רצון מלך החיים כי חפץ הוא לבריאני כי מלאכת שמים על שכמי שמתי מימי חורפי ללמוד תורה לחפץ ללמוד גם לחזר אחרי היכול להבין

פרשת

להצטרף לקבוצת העלייה שיזם. אלו שהשתכנעו ורצו להצטרף התארגנו ליציאה משותפת ממרוקן והגיעו בחודשי האביב של שנת ת"ק לאלג'יר.

בשלב זה הצטרפו תלמידיו מאלג'יר והקבוצה כולה התרכזה בליוורנו. עם גיבוש תשתית הבחורים לישיבתו, יכול היה לפתוח במסע התרמה לכינון הישיבה, ובחורף תק"א נסע ברחבי איטליה, וניס בעיקר כספים, אך גם אנשים נוספים שהשתכנעו להצטרף עמו למסע העלייה.

ועוד באיטליה הקים רבנו את 'חברת כנסת ישראל'. ובסוף שנת תק"א יצא רבנו עם חבורתו לארץ הקודש, דרך אלכסנדריה של מצרים. וכך, ימים מספר קודם ראש השנה תק"ב הגיע רבנו עם תלמידיו לחופי עכו.

לאחר ראש השנה, ערך רבנו עם תלמידיו ביקורים בקברי קדושים בגליל התחתון והגיעו גם למבריה. בערב יום כיפור נסעו לחיפה. את תפילות יום הכיפורים ערכו במערת אליהו הנביא שעל צלע הר הכרמל. למחרת יום כיפור עלו להתפלל באתר שאותו זיהו כקברו של אלישע בן שפט.

הם שבו לעכו, ואחרי חג הסוכות החליטו להקים את ישיבתם באופן זמני בעכו. הלימודים נפתחו רשמית בראש חודש חשוון תק"ב, ואל תלמידיו הבאים עמו מאיטליה הצטרפו מספר תלמידים מצפת. תוכנית הלימודים בישיבה כלל לימוד סוגיות בש"ס, בהשוואה למסקנות

ובאיטליה אסף עמו עוד כעשרים בני עליה שהצטרפו עמו לעלות לארץ הקודש.

אל ארץ ישראל

במהלך חורף שנת ת"ק נפוצו ברחבי העולם היהודי ידיעות על כוונותיו של רבי חיים אבולעפיה זיע"א לחזור ולעלות מאיזמיר לארץ ישראל, באשר שליט הגליל עצמו, דאהר אל-עומר, הזמינו לבוא ולחדש את היישוב היהודי בטבריה.

בשלב זה החליט רבנו זיע"א להצטרף למגמת העלייה לארץ ישראל שהחלה מתפתחת בקהילות שונות באותה תקופה. הוא החל לתכנן את עלייתו לארץ ישראל בראש תנועת עלייה עצמאית שגיבש סביבו, והחל לארגן תוכניות להקמת ישיבתו בארץ ישראל. בפנותו לקהל שומעי שיעוריו מקרב תושבי ליוורנו, גייס כמה מנכבדי הקהילה כגבאים לאיסוף כספים למטרות העלייה. נכבדים אלו התחייבו לדאוג לתקציב חודשי שוטף לישיבה לכשתקום בארץ ישראל. "ועד נאמנים" זה היה המממן העיקרי של הישיבה בכל שנות פעילותה בירושלים, גם לאחר פטירתו.

רבנו הבין כי את עיקר העולים לארץ ישראל יהיה עליו לגייס מקרב יהודי מרוקן, לנוכח מצב החיים הסבוך שהיה בה, ושמיחודי איטליה יוכל לגייס בעיקר תמיכה כלכלית, שתגיע רק לאחר שירכז מספר בחורים ניכר. לפיכך יצר רבנו קשר עם חבריו ותלמידיו במרוקן, ועודד אותם

זו, תוך המלצה אישית שלו על אפשרות זו. במכתבו רמז כי הוא תומך בהקמת הישיבה בטבריה מאחר שלדעתו נרמזו במקורות שהנאולה אמורה להתחיל ב"התנערותה של טבריה מן העפר". בהמשך קיץ תק"ב, לאחר שבני החבורה חזרו לעכו, נפטר אחד האברכים בהותירו אחריו אישה וילד, וזמן קצר אחר כך נפטר אחד הבחורים שהצטרפו לעלייה זו. החבורה עזבה את עכו ובחודשים סיוון ותמוז התגוררו בפקיעין.

בעיר הקודש ירושלים

בסוף חודש תמוז ה'תק"ב עת נודע לבני החבורה שהמגפה בירושלים פסקה, הם החליטו לעלות לירושלים, בשלב ראשוני למטרת בדיקת היתכנות להקמת הישיבה בה, בהתאם להצעתו של רבי חיים אבולעפיה זיע"א ותוך תיאום עם אנשי "כנסת ישראל" בליוורנו. לקראת תחילת חודש אלול הגיעה החבורה לירושלים והקימו את ישיבת 'כנסת ישראל' בחצרו של רבי עמנואל חי ריקי הי"ד זיע"א⁶. הם התקבלו בירושלים

הרמב"ם. במקביל המשיכו מדי ערב ראש חודש לערוך 'זיירות' – עלייה והשתטחות על קברי הצדיקים.

בתקופת שהותו בעכו הוצע לרבנו להשתקע בטבריה ולהקים בה את ישיבתו המתוכננת. המציע, הגאון רבי חיים אבולעפיה זיע"א, רצה לחזק את ההשפעה התורנית ביישוב, בהגדלת מצבת תלמידי החכמים בה והוספת ישיבה. בעת ביקורו של רבנו [כ"א באדר תק"ב] בטבריה, אירח אותו הרב אבולעפיה וניסה לשכנע אותו בעדיפותה של טבריה על פני ירושלים. הוא הציע שרבנו יסע בעצמו לירושלים כדי להתרשם מהתנאים הכלכליים הקשים ששררו בה למעמו, ואחר כך ישוב לטבריה, שבה שררה רוחה מסוימת לקהילה היהודית בשל קשריו ההדוקים של הרב אבולעפיה עם דאחור אל-עומר שליט הגליל. רבנו שקל להיענות בחיוב להצעה זו, אך התנה את הסכמתו באישורם של חברי ועד "כנסת ישראל" בליוורנו, שסיפקו את הגב הכלכלי למסע ולישיבה שבדרך. הוא שלח מכתב ברוח

"חברים מקשיבים", וגם על מנת לעסוק בהדפסת ספריו. בשנת תק"ג עוד עמדה חצרו של רבי רפאל עמנואל חי ריקי [שתרם חזר מנסיעתו]. בעת ההיא הגיע רבנו חיים בן עטר זיע"א לירושלים. מיד בהגיעו חיפש מקום לקבוע בו את ישיבתו, ולא מצא. והציעו לפניו להיכנס לעת עתה ולפתוח את ישיבתו בבית המדרש של רבנו עמנואל חי, בשיפולי הרובע הארמני, עד אשר ישוב הרב בעל החצר מאיטליה כדי להקים בה את ישיבתו. וכך עשה האור החיים הקדוש, והקים שם את ישיבת "כנסת ישראל". סמוך ונראה לחזרתו המתוכננת של רבנו רפאל עמנואל חי ריקי לארץ

⁶ אודותיו הרחבנו בס"ד בעלון ויקהל תשפ"ב. ושם הבאנו [מובא כאן בקיצור נמרץ] שרבי עמנואל חי ריקי זיע"א, עלה בשנת תצ"ו, לארץ בפעם השניה, על מנת להשתקע בירושלים. ושכר רבי עמנואל חי חצר ובה אחת מחורבות ירושלים, ובמשך שלוש שנים עסק בשיקומה ובניינה, כדי להקים בית ראוי לישיבה, ששמה נקרא "יפאר ענוים". והיה מה שהיה [ע"ש] ולבסוף רצה להקים שם את ישיבת "חברים מקשיבים", בשלהי שנת ת"ק, התחיל רבי רפאל עמנואל חי ללמוד עם שני תלמידים כבסים לישיבה העומדת לקום, ובשנת תק"א, יצא לחו"ל כדי להתרים נדיבי עם, לכסות חובותיו, לגייס תרומות לישיבת

פרשת

"נפשי חשקה בתורה..."

שתי נשים היו לו לרבנו, אשת נעוריו היא הצדקת מרת פאצוניא⁷ – בתו של רבי משה בן עמר הנגיד זצ"ל⁸. מאחר שלא נולדו לו ילדים, נשא רבנו בשלב מסוים אישה נוספת, הצדקת מרת אסתר בת ר' מאיר ביבאס. שניהן עלו עם רבנו לארץ ישראל. ואע"פ שנשא רבנו את אשתו השנייה מאחר ולא היו לו בנים מאשתו הראשונה, גם מאשתו השנייה לא ראה רבנו זרע קודש.

בביאור הפסוק "וירא יהוה אל אברהם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח ליהוה הנראה אליו" (בראשית יב, ז). כותב רבנו, שכונת הכתוב להודיע הפלגת חיבת אברהם בקונו, כי ה' נגלה אליו ובישרו בזרע ובנתינת הארץ, והוא לא החשיב בשורת ב' מעלות טובות לכלום בערך שמחתו בגילוי שכינתו יתברך אליו, לקיים מה שנאמר (תהלים מז) שובע שמחות את פניך, והוא אומרו ויבן מזבח לה' הנראה אליו, כאן פירש סיבת שמחתו אשר עליה בנה מזבח הוא לצד הראותו יתברך אליו והבן. וזה אות לבניו כמה מהם אשר הרחיקו חשק הזרע בערך חשק התורה והמצות, וצא ולמד מבן עזאי (יבמות סג:) בטענתו ומה אעשה ונפשי חשקה בתורה.

בכבוד רב, ותרמה לקבלת פנים זו העובדה שהיה להם מימון עצמאי שהתקבל מליוורנו, כך שלא נפלו לנטל על שאר התושבים ולא התחלקו עמם בכספי "החלוקה".

ישיבת 'כנסת ישראל' כללה למעשה שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לתורת הנסתר. בעוד שהקהילה הגרעינית של העולים עם רבנו זיע"א מנתה רק שלושים נפשות, שמתוכם רק מעט יותר מעשרה "חכמים", התגבשה סביבו קהילה למדנית רחבה יותר מבני המקום. הוא שאב מכך סיפוק רב.

חכמי הישיבה

עם תלמידיו ממרוקו שהיו בין מייסדי "כנסת ישראל" בירושלים נמנו בין היתר רבי דוד חיים שמואל חסאן זיע"א, רבי שם טוב גבאי זיע"א, רבי חיים יאודה אמזלג זיע"א, רבי יוסף אמזלג זיע"א, רבי יאודה די אבילה זיע"א, רבי אברהם ישמעאל חי סגנוניטי זיע"א, רבי חיים דוד עמרזיע"א ורבי משה נג'ארה זיע"א. תלמידו המפורסם ביותר מתקופת ירושלים היה רבנו חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א) זיע"א.

⁸ בשנים שאחרי נישואיו למד בבית חמו ועמד בראש ישיבה מקומית. בישיבה זו למדו תלמידים רבים והיא התקיימה עד עזיבתו את העיר בערך בשנת תצ"ו.

הקודש, נשפך דמו בידי זדים ארורים, שודדים שרצו לחמוס ממונו, בראש חודש אדר תק"ג. זיע"א.

⁷ ואמרו עליה שהיתה מתפללת בכל יום מעוטפת בטלית ומעוטרת בתפילין (כמיכל בת שאול, עירובין צו.). הגאון הנאמ"ן ס"ט ('מגדולי ישראל' ח"א עמ' קלא).

הקודשים, ונדפס בשנת תק"ב בוונציה. זה הספר מלא 'פשט ועומק, סברא ואמונה, דקדוק לשון וניתוח הגיון, רמז ודרוש, סוד [חסידות] ומוסר השכל. ואין לך אדם שלא ימצא בו מרגוע לנפשו המשכלת". ספרו הרביעי של רבנו 'ראשון לציון' – על הש"ס [ובעיקר סובב על שיטת הרמב"ם]. בעת באו תלמידי רבנו להוציא הספר הנ"ל לאור צירפו את ספרו 'ראשון לציון' – על הנ"ך – וכן מספר קונטרסים והשלמות לכתביו, כגון 'קונטרס יורה דעה', 'כללי ספק ספיקא' ועוד מספר עלים מגנוי קודשו, והובא הכל לדפוס בשנת תק"י בקושטא שבטורקיה.

מסירות נפשו

בין כתבי הגאון חיד"א¹⁰ לאחר פטירתו נמצאו הדברים הבאים¹¹, כליל הושענה רבה שנת תק"ג, השנה האחרונה לחיי רבנו, היה יושב ואומר ה'תיקון' בכוונות וייחודים, פניו מאירות כפני החמה וכקרני הוד ניכרים לכל מביט, בגדי לבן לגופו וכל חזונו אומרת קדושה וכבוד. בשעת חצות, קם רבנו ממקומו

ע"כ. ובספר 'נר המערבי', כתב שיש מחסידים קדמונים שקישרו הדברים הנ"ל לדברי הגרצ"א מדינוב (אגרא דכלא. יתרו) על מה שאמר בן עזאי (יבמות סג): "ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה", שכן עזאי השקיע את כל כוחו ותשוקתו בתורה הקדושה, עד שלא נותר בו כוח המוליד לגמרי. ע"ש. ומכאן סהו שרבנו לא זכה לבנים מחמת והשקיע כל כוחותיו בתורה הקדושה, עד שלא נותר בו כח המוליד.

כתבי קודשו

ספרי רבנו מלאים בקיאות עיון ועומק. נפלא כנודע לכל מעיין בספריו. המהדורה הראשונה של ספרו הראשון 'חפץ ח' – חידושים על הש"ס – נדפסה בשנת תצ"ב, באמסטרדם שבהולנד. ספרו השני 'פרי תואר' – על יורה דעה – יצא בשנת תק"ב, ושילבו רבנו עם הספר 'פרי חדש' – של הגאון רבי חזקיה די סילוה זצ"ל – וקרא אותם בשם 'פירות גינוסר', גם הוא נדפס באמסטרדם. והן אמת כי כל ספריו קודש, אך ספרו 'אור החיים' – על התורה – הוא בחינת קודש

סאלי, ובא לעיר הקודש ירושלים תוב"ב סוף שנת תק"ב. ואני הצעיר זכיתי והייתי בישיבתו הרמתי, ועיני ראו גדולת תורתו עוקר הרי הרים, וקדושתו הפלא ופלא, ולפי דורינו היה לב הרב מבעית בתלמוד, והיה כמעין המתגבר. והן בעוון הדור כמעט שכ"ב, ובחודש תמוז תק"ג עלה לשמים בן מ"ז שנה זלה"ה. וחכמתו ניכרת מספריו".

¹¹ הובאו ב'נר המערבי' עמ' שלח. וציין שם שהוא מדברי החסיד רבי חיים יוסף אריה פרעגער שו"ב מבריסק זצ"ל. וע"ע שם.

⁹ לשון זו השאלתי מהקדמה להדרן על"ך לרבי מליבוואויטש. בהוצאת 'לקראת שבת' (ג' תמוז תשע"ט). והיא כה מתאימה לספר 'אור החיים' הקדוש. ¹⁰ הגאון רבי חיים יוסף דוד אזולאי – נולד בירושלים בתחילת שנת תפ"ד, ונפטר בשבת פורשת זכור י"א באדר תקס"ו והוא בן פ"ג ונקבר בליוורנו. בשנת תשט"ו, במלאות מאה וחמישים שנה לפטירתו, הועלו עצמותיו (ע"י הרב מרדכי אליהו זצ"ל) ארצה והוא נקבר בהר המנוחות ביום כ' באייר. [הרחבנו אודותיו בעלון ויקרא תשפ"ב]

החיד"א היה מתלמידיו של רבנו 'אור החיים' הקדוש זצוק"ל, וז"ל בספרו 'שם הגדולים', "עיר קדיש מק"ק

פרשת

עובדיה יוסף זצ"ל (בספר "ענף עץ אבות" עמ' שצ"ג) וז"ל, כתב מרן החיד"א בספר דבש לפי (מערכת מ אות ג), שמעתי מפי הרב המופלא עיר וקדיש כמהר"ח בן עטר זלה"ה, במעשה שהיה, שראה לעשיר אחד תקיף ואלים, שר וגדול בבית המלך, שהיה נוזף בת"ח אחד ומזלזל בו, ואחר שהלך ביקש הרב מאותו ת"ח בדברי פיוס, שלא ישית את ליבו גם לזאת, וימחל לעשיר הנזכר. והשיבו החכם, כי תכף ומיד מחל לו, מפני שאמרו בזהר הקדוש (פרשת צו דף כח:), שהחטאים ועונות של ישראל מכבידים על כנפי השכינה ח"ו, ואם לא היה מוחל לו, היה נחשב עון לעשיר, והיה נגרם צער לשכינה, ולכן תכף ומיד מחל לו, שעל ידי כך אין צער לשכינה, מחמת אותו עון, והנאחו להרב ז"ל. ובאמת שהוא סניף גדול ליראת שמים. ע"כ.

ובספר כבר לאדן (דף קיח.) אחר שהביא מעשה הנ"ל, סיים, שלכן אמרו (ר"ה יז) כל המעביר על מדותיו, מעברים לו על כל פשעיו, שזוהו מידה כנגד מידה, שכשם שהוא מעביר על מדותיו ומוחל למי שמצער אותו, כדי שלא לגרם צער לשכינה בעון המצער, כך מוחלים לו על כל עונותיו, כדי שלא יהיה צער לשכינה בגלל עונותיו, ע"ש. ומרן החיד"א חזר על מעשה זה ארבע פעמים בספרו מראית העין (ראש השנה יז. דף יט), ובסנהדרין ז.

ונכנסם לחדרו, פשט בגדי לבן ולבש בגדי קדרות, גלימה שחורה, ונפל על פניו בפישוט ידיים ורגלים ונתן קולו בבכי תמרורים. צערו ובכיו נמשכו גם לאחר שעלה השחר, אז התפלל שחרית ומוסף ושב לאבלו ויוגנו.

רק לקראת כניסת החג, שב ולבש בגדי לבן ובא בין הקהל. לאחר צאת החג, שאל הרב חיד"א את רבנו לפשר הצער והיגון אשר תקפוהו באחת, ויספר לו, כי היתה השעה שעת רחמים ורצון והצליח בתפילתו לקרב קץ משיחנו ולהביא גאולה ופדות לעמנו. ראה הס"מ כי עלתה בידו וקנאה אכלתו¹². וכדרך שהיה מתאמץ בלילי יומא דכיפורי להחטיא את יהודי נהרדעא לבל יבוא משיח בהתעוררות היום הקדוש¹³, כך הכניס כל כוחותיו באותה שעה שיחטאו יהודים בכל מקום שהם. ועד כדי כך הצליח מעשה שטן, שפקודת הגאולה הומרה בגזירת בליה רח"ל. וסיפר, כי כה גדולה היתה הגזירה, עד שלא היה מסוגל לבטלה מעל בני ישראל אלא במסירות נפשו עליה.

שלא יהיה צער לשכינה...

נאנב שהזכרנו מחקשר של האור החיים' הקדוש ומרן החיד"א, ראינו להעתיק דברי מרן הראשל"צ רבנו

לילי"ת] נתאמצתי בכל כחי כמה פעמים ואחר כמה טרחת יכולתי להשליכה כמה מעלות למטה לארץ אך לא כבעלה הזכר..."
¹³ ראה יומא (יט).

¹² אגב, ראה דברי קודשו המבהילים של רבנו בפרשת מקץ (בראשית מט', יא), "...וכדבר הזה ובחזיון הראוני בחלום שהאבקתי במלחמה עם הזכר [= הס"מ] והי נקל בעיני להכניעו והפלתי אותו בכחי ולנקבה [=

בהנהגת סדרי הישיבה ובאשר לחפצי הקודש שלו.

בט"ו בתמוז¹⁴ תק"ג כבה נר המערבי, אורו של עולם, ונתנה ירושלים עיר הקודש קול בכי ומספד בהביאם את רבנו להר הזיתים למנוחת כבוד בהיותו בן ארבעים ושבע [בלבד]. מני אז הפך ציונו הקדוש למקום תפילה ויישועה. עד שהתבטא פעם הגאון רבי פנחס מקורין, ש"אם היה זוכה לעלות לארץ ישראל, לא היה עוזב ציונו של אור החיים הקדוש ביום, ואת קבר רחל בלילה..."

בסמוך לרבנו נשמנו שתי נשותיו אשת נעוריו הצדקנית מרת פאצוניה ע"ה, והצדקנית מרת אסתר ע"ה. מקום קבורת רבנו נודע כמקום לקבלת התפילות. כך היה בשנת תש"ב כאשר בזכות התפילות על ציון רבנו נעצר רומל הנאצי ימ"ש בדרכו לארץ ישראל. וכך היה ביום הכפורים תשל"ד כאשר פרצה המלחמה ומעת התפילה שנערכה בציונו הקדוש נשמעו בשורות טוב והתהפך המצב לטובה. וכך גם היה בשנת תנש"א בעת מלחת המפרץ.

הקשר הרוחני עם הבעש"ט הקדוש

¹⁵טמיר ונעלם הוא הקשר העמוק של צדיקים מופלגים, עת טיולם בעולמות עליונים. רם ונישא מרומם

דף מא', ובשבועות ל. דף נד', ובתמורה ענ'). אתה הראתה לדעת כמה נכבד האיש ששיומע הרפתו ואינו משיב, ובלבו מוחל וסולח מיד, אשרי חלקו ומה נעים גורלו לחיי עולם הבא, ולכן נקרא בכלל "ואהביו" כצאת השמש בגבורתו, כי בדבר הזה גילה דעתו שבגלל אהבת ה' לבל יכביר על כנפי השכינה, הוא מוחל על עלבוננו. עכ"ל. ע"ש.

ושמענו מהגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, שאמר שאע"פ שכותב החיד"א שכן סיפר לו ה'אור החיים' הקדוש על "חכם אחד", אין זה אלא מדרך ענוה, שלא רצה לספר זאת על עצמו, אך באמת שאותו חכם הוא רבנו חיים בן עטר זיע"א בעצמו.

הסתלקותו

בראשית קיץ תק"ג, בחג השבועות, החל רבנו לדבר עם תלמידיו על הגאולה המתקרבת [כנ"ל] ולהכינם לקבלת פני משיח. אולם מיד לאחר החג חלה נסיגה פתאומית בתוכניות ההכנה לקראת התגלות המשיח, ורבנו הסביר לתלמידיו שהייתה שעת כושר לגאולה אך היא הוחמצה. הלימודים בישיבה חזרו למסלולם הרגיל, ולאחר חודש הוא חלה במחלתו האחרונה. הוא השאיר הנחיות מפורטות לתלמידיו באשר ליורשו

¹⁵ להלן קטע נבחר מהספר 'אורות' [המבאר בצורה נפלאה את מקור תורות אור שבעת הימים מן הבעש"ט זיע"א במשנת רבנו ה'אור החיים' הקדוש זיע"א] שיצא על ידנו בס"ד.

¹⁴ אודות המחלוקת והמבוכה סביב תאריך פטירת רבנו אם היה בט"ו תמוז או י"ד תמוז, ראה באריכות בספר 'נר המערבי' עמ' שמ' והלאה.

פרשת

הזוהר הקדוש, ולפעמים בספר 'אור החיים' הקדוש, מה שאין כן בספרים אחרים שלפעמים צריכים לחפש הרבה עד שמוצאים דבר שרואים בו את הקדוש ברוך הוא". כדרך זו היה מתבטא רבי ישראל מרוזין זיע"א, כי "בדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש הספר המסוגל לטהרת הנשמה, ואילו בזמן הזה הספר 'אור החיים' הקדוש הוא שבסגולתו לטהר הנשמה".¹⁶ "היו כי הגלה ה' לנו אור נערב ו'אור החיים', בפירושו על התורה, אשר דבריו עריבות לחיך ומתוקים מדבש" (מתוך הסכמת רבי לוי יצחק מברדיצ'וב למהדורת תקנ"ט).

מלבד הקשר האמין של גדולי החסידות לספר 'אור החיים' הקדוש, מתגלה לנו קשר ממשי בעולמות עליונים בין שני ההרים הגדולים, בדבריו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא¹⁷ זיע"א בספרו 'נתיב מצוותיך' (שביל אמונה א, אות ט), "רבינו הקדוש 'אור החיים', אמר עליו מרן הבעל שם טוב, שנשמתו מרוח דוד של אצילות ובכל לילה שמע תורה מפי הקדוש ברוך הוא, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב והיה מיורדי המרכבה וגילוי

ונשגב היה הקשר האדיר של רבנו חיים בן עטר בעל 'אור החיים' הקדוש עם מרן רבי ישראל בעל שם טוב הקדוש. קודם בואנו לראות איך תורה אחת ומשנה אחת היתה להם, יש לראות מה שלא זכו עיני אדם לראות – עת התוועדו בעולמות עליונים. כמפורסם רבות בספרי תלמידי הבעש"ט.

עוד קודם לפרסום הקשר הרוחני בין ההרים הגדולים שגילו תלמידי הבעש"ט, מגלה תלמיד רבנו חיים בן עטר – הגאון חיד"א (בספרו 'שם הגדולים' מערכות ספרים, אור החיים), כי "אור החיים – פירוש התורה להרב המופלא חסידא קדישא מורנו חיים ק' עטר, ונרפס בוויניצא סביב לחומש עם תרגום ורש"י. ושמענו כי עתה בפולניא הם מחשיבים אותו הרבה. ונתעורר זה, על ידי שהרב החסיד קדוש הרר"י בעל שם טוב הגיד גדולת נשמת מהר"ח הנזכר". כל כך נתקבל ספר 'אור החיים' הקדוש בעולם החסידות, עד שרבי פנחס מקוריץ תלמיד הבעל שם טוב היה אומר (אמרי פנחס השלם. שער התורה אות נג) כי "אין ספר שאדם יכול להטמין עצמו בו כמו בספר

התגברות גדולה מס"מ ימ"ש ולא שמרתי את ראות עיני והיו לפני שני דרכים של הגהגה וגן עדן ונתעורר הטוב ונכנסתי לבית הכנסת באיזה יום ביחידות ובכיתי כמעין המתגבר לפני יוצר בראשית עד שנתעלפתי... וחזרתי לעבודת יוצר בראשית לתורה ולתפילה". משם הוא מגיע לבית דודו רבי צבי הירש מז'ידיטשוב. בשנת תקפ"ב בא בברית הנישואין והיה מתמיד גדול בתורה ותפילה. בשנת ת"ר החלו חסידים מסתופפים בצילו. מספריו – 'אוצר החיים', 'דרך אמונה', 'זוהר חי', 'היכל הברכה', 'נוצר חסד', 'נתיב מצוותיך', 'מגילת סתרים' ועוד. נפטר בקומרנא ב' באייר תרל"ד.

¹⁶ ראה עוד רבים מתלמידי הבעש"ט ומתלמידי תלמידיו איך שהיו מתבטאים גבי ספר 'אור החיים' הקדוש בספר 'נר המערב' עמ' תלט. ועוד שם.

¹⁷ רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנא זיע"א – נולד בסאמבור בכ"ה שבט תקס"ו. כבר מילדות נעטר בתכונות בלתי רגילות, וכפי שהוא מעיד על עצמו, "השגתי מראות נפלאות והשגתי רוח הקודש ודברתי דברי נביאות כשישאל איש בדבר אלקים וצפיתי מסוף העולם ועד סופו". בגיל י"ב נתייתם מאביו, ומני אז עברו עליו ימים קשים של נדידות ומלחמות עם הס"מ, כפי שהוא מתאר. "היה עלי

החיים" (ליקומי סיפורים' הוב"ד ב'נר המערבי' עמ' שכג).

מפורסם המעשה, כי בשבת קודש פרשת בלק מ"ו בתמוז תק"ג²⁰, כאשר נטל הבעל שם טוב ידידו לסעודה שלישית, התמחמה מעט הבעש"ט קודם ברכתו, ולאחר מכן נאנח קודם שבצע את החלה. לאחר שטעם ממנה הביט בתלמידיו ואמר "כבה נר המערבי". תלמידיו שהיו מסבים סביבו ברתת וזיע, לא העזו לשאלו לפתרון של דברים. ורק במוצאי שבת קודש, פנה הבעש"ט לתלמידיו ואמר, "ידוע תדעו, כי ישנה כוונה גדולה בנטילת ידיים, שאין מגלים אותה משמים אלא לצדיק אחד בכל דור. כל ימי הייתי משתוקק שיגלו לי כוונה זו, אך לא עלה בידי, מאחר והיא נמסרה לרבי חיים בן עטר המערבי. עתה, כאשר בעת שנמלתי ידי גילו לי הכוונה העמוקה הנ"ל, נודע לי כי כבה נרו ושקעה שמשו".

בשנת תק"ז מגיע רבי אברהם גרשון מקיטוב²¹ לארץ ישראל ומתיישב בחברון עיר האבות²², והיה מכובד מאוד בעיני תושבי המקום. בשנים ההם היה מגיע גם לירושלים מדי פעם, ובאיגרת שהוא שולח לגיסו הבעש"ט²³ הוא כותב,

נשמות ומדרגות רוח הקודש באמת" ולהשלמת הדברים יש לראות דבריו של הצדיק רבי יהודה צבי מסטרעמין (תלמיד הרה"ק רבי אורי 'השרף' מסטרעליסק) זיע"א, כי "האור החיים הקדוש ובעל שם טוב הקדוש, אחד מהם היה נפש דוד ורוח שלמה, והאחד נפש שלמה ורוח דוד, ולכן שררה אהבה עזה ביניהם למרות שלא התראו מעולם. אם היו נפגשים, היתה מתאחדת נפש דוד עם רוחו, ונפש שלמה עם רוחו, ולכן עכבו זאת משמים¹⁸ כי לא באה עדין עת הגאולה" (סדר הדורות החדש. לרבי מנחם מנדל בודק¹⁹. מערכת הבעש"ט ותלמידיו).

ולהבין (מעט) עד היכן מגיעים הדברים, יש לראות דבריו הברורים של רבי דב בער מלויבאוויטש (אדמו"ר האמצעי. בנו של אדמו"ר הזקן), "כי הבעל שם טוב הקדוש אמר על רבנו [אור החיים], כי תמיד היה מוצאו שהקדימו והוא מצוי כבר בהיכלו של משיח" (במאמריו פרשת ויחי). פעם אחרת התבטא ואמר שאמר הבעש"ט, "לא שהוא גדול ממני, אלא שהוא קל ברגליו יותר ממני, כי בעליותי לעולמות עליונים, בכל היכל שאני נכנס אני שומע שזה עתה היה כאן האור

²⁰ ישנן גרסאות חלוקות בזה, אם היה הדבר בעיצומה של שבת קודש, או בסעודה רביעית. ואכמ"ל.

²¹ אודותיו הרחבנו בס"ד בעלון ויקהל תשפ"ב. וע"ש. שהוכחנו כי לא פגש הרב מקיטוב את רבנו. ע"ש.

²² ראה "על חסידות וחסידים" לרבי יצחק רפאל.

²³ הובאה ב"גיני נסתרות".

¹⁸ כנודע המעשה שהעיד הבעש"ט שאם יתראה עם רבנו פנים בפנים יוכלו יחדיו להביא את משיח צדקנו. ואכן יצא הבעש"ט לדרך על מנת לקיים הדברים יחד עם ביתו אדל, וכנודע משמים הזהירוהו שלא ימשיך במסעו, לא זכה להגיע לארץ ישראל (ראה המעשה באריכות ב'נר המערבי' עמ' שכה והלאה).

¹⁹ היה תלמידו המובהק של רבי יוסף שאול נתנזון בהלכה, ושל רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב בחסידות. נפטר בלוב י"ז תשרי תרל"ה.

פרשת

והנה קם אחד אשר שמו 'אשר' ומחמת שרבי פנחס מקורייז זיע"א היה מזוז ומעורר להוציא את הספר בעוד ועוד מהדורות, גם נפשו של אותו אשר חשקה בזה. והוא אכן עמל להוציא תחת ידו הוצאה לספר. הנה בהגיעו לרה"ק מקורייז, דפדף רבי פנחס בכמה מקומות, עיין מעט פה ומעט שם. לפתע הוכה בתדהמה וכאב, עת הוא גילה כי המדפיס השמיט ב' תיבות אחרונות בפירושו פסוק ז' (פרק טו) בספר דברים – שם כתב רבנו "...שעריך אדם בדעתו שהמעשה הוא לתכלית דבר זה של משיח ה' שמו חיים", ואותו מדפיס השמיט 'שמו חיים' – לשאלת הרה"ק מקורייז את אותו מדפיס למעם החיסרון באותו קטע, הצטדק המדפיס ואמר, כי לא מצא חן בעיניו שרבנו יכתוב כך על עצמו.

נבהל הרה"ק מקורייז, דפדף בספר, והנה לפניו נפתח הספר בפרשת נשא, שם הציב למדפיס על שגגה גדולה שיצאה מתחת ידו בדברי רש"י על הפסוק "ואמרה האשה אמן אמן", הביא רש"י דברי הגמרא (קדושין כז:) "אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר", שגה המדפיס וכתב "אמן אם מאיש אשר". ענה ואמר רבי פנחס מקורייז, "הרי חותמך" – הבין האיש כי הצדיק עומד להוכיחו על פניו, והודרו להודות מצידו, כי נכשל בעוון אשת איש...

"בר"ה אלול בנסיעתי לירושלים... בבאתי ביום ששי ערב ר"ה בבוקר תוך עיה"ק וישבתי שם שתי שבועות... אהובי ניסי אדכרנא מילתא כד הוינא במדורך קודש, אמרת לי פעם אחת שראית במראה שבא חכם לירושלים תובב"א ממדינת מערב והוא ניצוץ של משיח, רק שהוא בעצמו אינו יודע והוא חכם גדול בנגלה ובנסתר ובעל בכי, ואח"כ אמרת לי שאין אתה רואה אותו, ואמרת שכדומה לך שהלך לעולמו. ושבאתי לכאן חקרתי אחר זה הדבר וספרו לי מזה האיש פלאי פלאות ושמו היה רבי חיים בן עמר והיה חסיד גדול וחריף ובקי בנגלה ובנסתר והיו כל חכמי ירושלים בפניו כקוף בפני אדם. וספרו לי בשבחיו גוזמא ובא לירושלים עם כמה תלמידים וחכמים גדולים והיה הרבה קדישא ופרישא ובעוונות הרבים לא האריך ימים בירושלים כי אם שנה אחת"²⁴.

משיח ה' שמו חיים

מעשה מבהיל הובא בספה"ק²⁵. כנודע שלגאון הקדוש רבי פנחס מקורייז זיע"א, היתה ההערצה רבה לספר 'אור החיים' הקדוש, עד שהורה לבנו הרה"ק רבי משה מסלאוויטא וצ"ל – עת הקים בית דפוס – שמדי שנה בשנה ידפיס מהדורה חדשה לספר, ובזכות זה ינצל מכל גזרה רעה.

מה שכתב [הבעש"ט] לדודי זקני המנוח גרשון קוטווער ז"ל לארץ הקודש".

²⁵ מקורות ופרטים נוספים בעניין [וכן צילומי המהדורה ההיא] ראה בספר 'נר המערב' עמ' תסח. ובספרנו 'אורות'.

²⁴ אודות ההתכתבויות הרבות בין הבעש"ט לרבי גרשון, נכתבו ספרים רבים. ואכן ישנם שהם פרי דמיונם של מחברי ספרים. אך ישנם איגרות [כהנ"ל], וכאגרת המפורסמת ששלח הבעש"ט לרבי גרשון אודות המשיח] שהם אמת לאמתה, וכמו שהעיד ב'דגל מחנה אפרים' (בראשית, בלק). "ראו עיני כמה מעשיות

פטירת הצדיקים לשבוע הבעל"ט

יום שלישי – יג' תמוז

רבי שמואל שיינברג, ראש ישיבת מגדל התורה
צ"ל.

יום רביעי – יד' תמוז

רבי מרדכי עטייה מחכמי ארם צובה בירושלים
צ"ל.

רבי בכור רפאל הלוי צ"ל.
רבי יוסף ב"ר משה מטרנאי המהרימ"ט צ"ל.

יום חמישי – טו' תמוז

רבנו חיים בן עטר בעל האור החיים הקדוש
צ"ל.

רבי אברהם פילוסוף ראב"ד הספרדים בירושלים
צ"ל.

רבי שלמה משיח ממקובלי ירושלים צ"ל.
רבי דוד משה רוזנבוים מקראעטשניף רחובות
צ"ל.

רבי עמרם בלויא מראשי נטורי קרתא בירושלים
צ"ל.
רבי שלמה אלפאסי מבעלי הספר משחא דרבנות
צ"ל.

רבי נסים כהן השלישי דומ"צ בעיר בנגרדאן
צ"ל.

יום ששי – טז תמוז

חור בנו של כלב ומרים הנביאה צ"ל.
רבי יעקב שמריהו דייטש אב"ד חת"ס פ"ת צ"ל.
רבי שמעון משה דיסקין מראשי ישיבת 'קול
תורה' צ"ל.

יום שישי – י' תמוז

רבי ישראל יעקב אלגוזי, מח"ס 'ארעא דרבנן'
צ"ל.

רבי מאיר מלול רב בברצלונה צ"ל.

יום ראשון – יא' תמוז

רבי עטייה חורי מחכמי גרבה, מח"ס 'נטע
רבעיי' צ"ל.

רבי צבי הירש מזידיטשוב, מח"ס 'צבי לצדיק'
צ"ל.

רבי משה מימון צ"ל ממדינת גאבס, מח"ס 'ישיב
משה' צ"ל.

יום שני – יב' תמוז

רבי יעקב ב"ר אשר בעל הטורים צ"ל.

רבי אברהם דוויק הכהן קאלוסי חכם באשי
צ"ל.

רבי אהרן בן חיים צ"ל.

רבי אליהו ברוך קמאי צ"ל.

רבי נסים בנימין מרדכי אלישע בן הרב יש"א
ברכה צ"ל.

רבי אליהו יוסף ריבלין, מח"ס 'אלהי יוסף'
צ"ל.

יום שלישי – יג' תמוז

רבי אלחנן וסרמן, מח"ס 'קובץ שעורים' הי"ד
צ"ל.

רבי חיים הכהן ראפפורט, מח"ס שו"ת 'רבינו
חיים הכהן' צ"ל.

רבי יעקב פיתוסי, מח"ס 'ירך יעקב' צ"ל.
רבי דוד בהר"צ רבי מנחם נחום

מראחמיסטריווקע צ"ל.

רבי אריה לייב הלוי עפשטיין, מח"ס 'הפרדס'
צ"ל.

כל צדיק וצדיק שאתה יודע היום שנפטר בו, תזכיר שמו אותו היום.

"פלוני ע"יו השלום זכרונה לברכה וטובה"

(מח' הכז איש חי' בספרו 'כתר מלכות' אות רח)

כל הזכויות שמורות להשם יתברך
מותר ומצוה להעתיק (כמתכונתו) לצלם ולהפיצו ברבים.
לתרומות והקדשות – 054-8443818. להפצת העלון באזור מגוריהם – 0529569828

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שני בשעה 20:30
'ליקוטי מוהר"ן' בביאור ויישום.
בבית הכנסת "מזל אריה" רחוב מזל אריה, פסגת זאב ירושלים.
איש קשר – 0529569828.
שימו לב! – השבוע לא יתקיים השיעור בחולון

הזמנה

הציבור היקר מוזמן לסעודת מיצווה והתוועדות לכבוד

הילולת 'אור החיים' הקדוש זיע"א

יום רביעי יד' תמוז 20:30 מובא השמש 1/9 גבעת זאב.

העלון מוקדש לרפואת: משה בן אסתר נ"י. יצחק בן פרלח נ"י.
ולחלחת: משפחת אלבז יצ"ו. עידן אליאב בן טובה נ"י. נווה גר בן אריאל נ"י.
נסיה אדל בת אריאל נ"י. אריאל בת אסתר נ"י. בתשע"י.

העלון מופץ חינם לזיכוי הרבים
ניתן להשיגו כל שבוע החל מיום שלישי בחנות "ברכת הקודש"
רחוב משה דיין 107, פסגת זאב ירושלים.

כמו כן ניתן להשיג בחנות את ספרי המכון:

ברכת הקודש

תשמשי קדושה / ספרים / טליות / ציציות
ספרי קודש / כלי כסף / מזוזות / תפילין

רח' משה דיין 107 - פסגת זאב, ירושלים
טל: 077-4248262

		
'ברכת ה' [בגדול כסף] אינציקלופדיית ברכות חבניות, כללי ברכות, מנהג ערבות ועוד	'המשביר' קשריו של האדם הגדול בענקים עם גדולי ישראל	'אוהב ישראל החדש' מעלת אהבת ישראל בסדר פרשיות השבוע והמעדים

לקבלת העלון בכל שבוע whatsapp שלח למספר 0529569828 וכתוב "צרף אותי לקבלת העלון". כמו"כ ניתן לקבל את העלון במייל – eliezeragg626@gmail.com